

Svar på Rörelse Nus fullmäktigegrupps och 25 andra ledamöters motion om att psykiatriska sjukskötartjänster ska utgöra en del av elevvården i Vandas grundskolor

VD/9420/00.02.00.03/2021

RV/ML-L/KK/PN-M/MV/TH/JT/KW

Rörelse Nu och 25 andra ledamöter lämnade in följande motion i enlighet med fullmäktiges arbetsordning:

”Vi undertecknade ledamöter föreslår följande:

Enligt Institutet för hälsa och välfärd THL:s statistikuppgifter lider till och med vart fjärde barn och ungdom av psykiska problem. En del av eleverna har så svåra problem att de påverkar skolgången negativt. Covid-19-pandemin har ökat dessa problem till en mer oroväckande nivå än tidigare.

En tjänst med låg tröskel utan tidsbokning borde finnas till hands där var barnen och ungdomarna befinner sig, dvs. i skolorna.

Barnen och ungdomarna borde ha möjlighet att under skoldagen få kontakt med en yrkesperson utan någon egentlig tidsbokning. Situationen hos elevvården vid skolorna är mycket belastad och ofta behöver man boka en tid för ett möte.

Med denna psykiatriska sjukskötarmodell kunde vi möjliggöra en servicemodell utan tröskel för att förebygga psykiska problem hos barn och unga och ta itu med akuta situationer.

Hjälpen borde finnas nära till hands och det borde vara möjligt att söka hjälp utan att väcka uppmärksamhet. Alla har inte någon att tala med eller ett ställe där man kan prata. Det är också skrämmande att tala om svåra saker.

Vi känner redan till att mentalvårdstjänsterna är belastade och inte kan svara på behovet inom önskad tidsram. Särskilt om det inte finns tider eller om de bokade tiderna skjuts framåt kan frustationen hos barn och unga öka, vilket medför bristande förtroende och en osäkerhet i att söka sig till tjänsterna, även om kännedomen om psykisk hälsa har ökat. Det är också vår uppgift att få bort det ”gamla stigmat”, det skamliga tänkesättet, genom att vidta rätt slags åtgärder.

En psykiatrisk sjukskötare borde också kunna nås till exempel via en chatttjänst och/eller Whatsapp, ifall barnen eller ungdomarna upplever att det till en början är ett lättare sätt att ta kontakt. På så sätt kunde en yrkesperson bedöma situationen redan på förhand, och uppmuntra barnet/den unga att söka sig till mottagningen. Tjänsten med en psykiatrisk sjukskötare i skolorna kunde delvis genomföras som en ambulerande verksamhet.

Då samhället satsar på den generation som nu växer upp går det också att påverka möjligheten till att de får en sund och hel grund till livet också när det gäller psykisk hälsa. Också genom att satsa på förebyggande av psykisk ohälsa hos barn och unga motverkar vi en kedjereaktion. Om ett barn eller en ung person mår dåligt inverkar det också på familjen och omgivningen, vilket senare eventuellt kan leda till psykiska problem och missbruksproblem hos vårdnadshavarna.

I en del städer/kommuner har man redan använt sig av denna tjänst en tid och den har visat sig vara till stor nytta.

Om man delar alla Vandas grundskolor, inklusive de svenskspråkiga skolorna, med 10 psykiatriska sjukskötarvakanser blir det i genomsnitt 4,6 skolor per vakans, förutsatt att man räknat med alla 46 grundskolor i Vanda. Detta innebär att en psykiatrisk sjukskötare kunde vara närvarande varje vecka åtminstone en dag i varje skola. Ärendet måste givetvis utredas noggrannare och frågan är om tjänsten till en början borde gälla bara vissa årskurser och sådana storområden med utmaningar som man känner till?

Utan tvivel vill så gott som största delen av oss att barnen och ungdomarna ska få en hel och harmonisk uppväxt också i Vanda, Finlands fjärde största stad, och vi som bor här har nu möjlighet att utföra konkreta handlingar och satsa på välfärden hos stadens invånare och den generation som nu växer upp. Det här är en av de viktigaste investeringarna som kommer att betala sig mångfalt tillbaka.”

Stadsfullmäktige 20.09.2021 § 18

Beslut:

Stadsfullmäktige beslutade att ta upp ärendet till behandling och sända fullmäktigemotionen till stadsstyrelsen för beredning.

Verksamhetsområdet för social- och hälsovård och verksamhetsområdet för fostran och lärande konstaterar följande som sitt svar:

Det är känt att de psykiska problemen hos barn och ungdomar har ökat. Den nyaste enkäten om hälsa i skolan (THL 2021) visar att betydligt fler ungdomar i Vanda än tidigare känner sig ångestfyllda och ensamma. Coronatidens verkningar syns särskilt i att flickors välbefinnande har försämrats. Största delen av barnen och ungdomarna i Vanda är ändå fortfarande nöjda med sitt liv.

Vanda stads social- och hälsovårdsservice har i sina mål för år 2022 förbundit sig till att förbättra barns och ungas välbefinnande genom att erbjuda mentalvårdstjänster med låg tröskel. Inom den förebyggande hälsovården utvidgas de evidensbaserade metoderna som främjar ungas psykiska hälsa, som IPC (Interpersonal counselling, dvs. korttidsintervention för lindrig och högst medelsvår depression hos unga). Vidare utökas de psykiatriska sjukskötarens mottagningar inom studerandehälsovården.

För år 2022 har man också fått tjänster, genom vilka mentalvårdstjänsterna för barn och ungdomar kan förbättras: en hälsovårdare till skolhälsovården, en läkare till den förebyggande hälsovården, tre psykiatriska sjukskötare till skolor och läroanstalter, tolv kuratorer och sex psykologer. Under år 2022 utvidgas verksamheten vid ungdomscentralen Nuppi och i västra Vanda grundas ytterligare ett Nuppi-verksamhetsställe. För utvidgningen fick man 14 nya tjänster till Nuppi: tre psykologer, tre socialarbetare, tre socialhandledare, en sjukvårdare, en familjeterapeut, en läkare och en ny cheftjänst och tjänst som byråsekreterare.

Lagstadgad service

Skolhälsovårdens, skolpsykologens och kuratorernas tjänster är lagstadgade och i uppgifterna ingår också tjänster med låg tröskel. Skol- och studerandehälsovårdarna har öppna mottagningar under skoldagarna enligt överenskommelse, varvid barn och ungdomar kan få kontakt med hälsovårdaren utan tidsbokning. Om tidtabellerna för de öppna mottagningarna informeras skolvis. Skol- och studerandehälsovårdens rådgivningstelefon betjänar också grundskoleelever, studerande och deras

familjer i frågor som anknyter sig till hälsa och välmående. I hälso- och sjukvårdslagen bestäms det om skolhälsovården ([Hälso- och sjukvårdslagen 1326/2010 - Ursprungliga författningar - FINLEX®](#)).

I brådskande situationer får man i regel kontakt med en psykolog eller kurator antingen samma dag eller nästa arbetsdag i enlighet med lagen om elev- och studerandevård ([Lag om elev- och studerandevård 1287/2013 - Ursprungliga författningar - FINLEX®](#)). I situationer som bedöms vara icke brådskande kan man bli tvungen att vänta på en tid. Enligt lagen erbjuds dock ett första besök till kurator eller psykolog i allmänhet senast den sjunde arbetsdagen vid läroanstalten.

Psykiatriska sjukskötare i skolor och läroanstalter

Utöver de lagstadgade tjänster som erbjuds av skol- och studerandehälsovården och studerandevårdens psykologer och kuratorer har man identifierat ett behov av starka stödtjänster, som psykiatriska sjukskötares tjänster, för tryggheten av barns och ungdomars välmående.

Vid läroanstalterna i Vanda arbetar för närvarande fyra psykiatriska sjukskötare inom andra stadiets läroanstalter och en psykiatrisk sjukskötare i högstadiet, vilka administreras av hälsovårdsservicen. Verksamheten har fokuserat på service med låg tröskel utan tidsbokning och eleverna har i allmänhet själva sökt sig till servicen. Man har positiva erfarenheter av servicen och verksamheten utvecklas kontinuerligt. De psykiatriska sjukskötarens verksamhet i skolor och läroanstalter som administreras av hälsovårdsservicen har inletts år 2019.

De finskspråkiga skolorna i Vanda har redan i cirka tio års tid också haft en verksamhet som kallas jalkautuva etappitoiminta. I verksamheten arbetar en psykiatrisk sjukskötare och en speciallärare som ett arbetspar i skolorna i elevens klass och har som arbetspar ett tätt samarbete med barnet, hans familj, olika myndigheter och skolans personal. I Vanda har verksamheten för närvarande fyra sjukskötare och administrativt hör sjukskötarens till familje- och socialservicen och är underställda de psykosociala tjänsterna för unga. Verksamheten genomförs i nära samarbete med verksamhetsområdet för fostran och lärande och familje- och socialtjänster. Barnen som hänvisas till verksamheten är i åldern 7–12 år, och de har beslut om särskilt stöd. Deras skolgång försvåras av olika beteendesvärigheter och känslomässiga svårigheter.

De psykiatriska sjukskötarens tjänster medför ytterligare kompetens inom tjänsterna för barn och ungdomar. Mentalvårdstjänsterna för barn och unga utvecklas som en helhet, så att barn och unga får högklassiga mentalvårdstjänster i rätt tid och i ett tidigt skede. Fungerande vårdkedjor skapas genom att lagstadgad service och service som stöder arbetet beaktas i samarbete med den specialiserade sjukvården. En klar arbetsfördelning mellan olika yrkesgrupper och en smidig servicehelhet hjälper också de yrkesfolk som jobbar i skolan att vägleda ungdomarna direkt till den rätta servicen.

Chat-service och WhatsApp

Ett verktyg när det gäller servicen med låg tröskel är den Chat-tjänst som riktar sig till barn och ungdomar. I Vanda erbjuds en Chat-tjänst för ungdomar av Ungdomscentralen Nuppi. Nuppis Chat togs i bruk i januari 2022. Inom studerandehälsovården har man också haft planer på att utveckla en Chat-tjänst.

Inför den nära förestående övergången till välfärdsområdet är det viktigt att fortsätta utveckla servicen i samarbete med Kervo. Till exempel i Esbo har man positiva erfarenheter av studerandevårdens chat och det kommer många frågor till servicen. Vår uppfattning är att chatten är en mycket bra och fungerande serviceform för barn och ungdomar. Verksamheten bör utvecklas tillsammans med barn och ungdomar.

Aktörer inom tredje sektorn erbjuder barn och ungdomar samtalsstöd utanför tjänstetid. WhatsApp som kontaktkanal används av studerandevårdens aktörer.

Servicebehov och resurser

De psykiatriska sjukskötarnas tjänster stöder den lagstadgade service som riktas till barn och ungdomar. Verksamheten bör utvecklas i samarbete med barn, ungdomar, studerandevården och övriga aktörer. Man måste dock beakta att den service som de psykiatriska sjukskötarna erbjuder inte minskar eller ersätter behovet av lagstadgad service. Man bör se till att personalresurserna i den lagstadgade servicen är tillräckliga i förhållande till de riksomfattande rekommendationerna och servicebehovet.

I Vanda har antalet psykologer och kuratorer inom studerandevården stärkts med 18 tjänster från och med 1.1.2022 i och med de bindande dimensioneringarna i hela landet och på grund av det ökade stödbehov som coronapandemin gett upphov till. Även om man på hela Vandas nivå antalsmässigt har kommit upp till de bindande dimensioneringarna är många arbetsområden fortfarande för omfattande, särskilt inom den grundläggande utbildningen. Med tanke på att eleverna snabbt ska få service finns det således fortfarande ett behov av att förstärka också dessa tjänster. Med dessa utökade resurser kan psykologerna och kuratorerna bättre svara på elevernas stödbehov med låg tröskel. De stora svårigheterna att rekrytera psykologer, vilket gäller i hela landet, har gjort att en del av tjänsterna är obesatta också i Vanda.

De psykiatriska sjukskötarnas tjänster är redan för närvarande en del av den helhet som mentalvårdsarbetet bland barn och unga utgör. Sjukskötarnas uppgiftsbeskrivning kan utvecklas genom att man beaktar behovet av tjänster med låg tröskel för barn och ungdomar. Planmässigheten kan också ökas genom tätt samarbete med olika verksamhets- och serviceområden samt skol- och studerandevården, skolpsykologerna och kuratorerna och andra aktörer inom studerandevården.

I fullmäktigemotionen föreslås att de psykiatriska sjukskötarnas tjänster med låg tröskel ska utökas för att stödja barns och ungdomars mentala hälsa. Inom verksamhetsområdet för social- och hälsovård i Vanda har man redan delvis kunnat svara på detta behov. I fortsättningen kommer behovet av tilläggsresursering för psykiatriska sjukskötare vid behov att bedömas som en del av välfärdsområdets budgetberedning.

Stadsstyrelsen 28.3.2022 § 16

Stadsdirektörens förslag:

Stadsstyrelsen beslutar att

- a) ge Rörelse Nu och de 25 andra ledamöter som undertecknat motionen stadsstyrelsens svar i enlighet med förslaget och
- b) föreslå för stadsfullmäktige att stadsstyrelsens svar antecknas för kännedom.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Stadsfullmäktige 25.4.2022 § 10

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsfullmäktige beslutar att anteckna stadsstyrelsens svar för kännedom.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Bilaga:

- Rörelse Nus fullmäktigegrupps och 25 andra ledamöters undertecknade motion om att psykiatriska sjukskötartjänster ska utgöra en del av elevvården i Vandas grundskolor

Anvisningar för sökande av ändring: 2.1 Besvärsförbud

Närmare information:

Piia Niemi-Mustonen, tf. direktör för hälsovårdsservicen

Anni Paaskoski, tf. servicechef, förebyggande hälsovård,

Tuija Harakka, chef för studerandevården

Henna Niskanen, tf. chef, Psykosociala tjänster för unga/Ungdomscentralen Nuppi

E-postadresserna har formen fornamn.efternamn(at)vantaa.fi